

B ~~IV~~ ^{III}
70

ગુજરાતી ત્રીજી ચોપડીના

કલેક્ટર શાહજીભા

અર્થ.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

એક વિદ્યાર્થી

ત્રીજી આવૃત્તિ

મુંબઈ.

ઈંગ્લીશિયન પ્રેસમાં છાપી.

સને ૧૮૭૦.

કિંમત ૧૫ આના.

સને ૧૮૮૦ ના ૨૦ માં કાયદા પ્રમાણે

હક નોંધાવ્યો છે.

ગુજરાતી ત્રીજી ઓપડીના ૨૬૭

કઠણુ શબ્દોના

અર્થ.

ગુજરાત વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ

ગુજરાતી કોપીરાઈટ-સંગ્રહ

પાઠ ૧.

આળસુ છોકરો-

લાગ ૧.

ડામીગો=ડાઘવાગો.

પાલવવું=પરવડવું,
ખોજવું.

મૂરખો=ખેવકુકું.

રમતીઆળ=રમતમાં
જીવ રાખનાર.

પરવડવું=પાલવવું.

ઓરો=આમ, અ-
હીયાં.

આળસુ=સુરત.

ચોકી=પેઢેરો, ચો-
કસી.

નિગાળ=શાળા, વિ-
દ્યાલય.

દરમાં=કાણામાં.

પંખી=પક્ષી, પાંખ-

વાળાં જનાવર.

ચારો=ખોરાક.

પાઠ ૨.

આળસુ છોકરો-

લાગ ૨.

ઝંખવાણો=ઝાંખો,
ફિક્કો.

મર્યા=મંડયાં, ગુયા-
યાં, લાગ્યાં.

જીવતર=જીંદગાની.

લાગલું=તરત, જલ-
દીથી.

તાકીદ=ઉતાવળ.

નવરાથ=કુરસદ,
આવકાશ.

વિચાર=મનસુખો.

નકામા=નવગ.

લગાર=જરાક.

ઠોઠ=મૂરખ, ખેવકુકું.

જીવતરમાં=અવતા-
રમાં, જીંદગાનીમાં.

વસે=હાલ, દશા.

પસ્તાવો=દલગીરી,-

પક્ષાગ્રાપ.

મેહેનત=શ્રમ.

વાહ! વાહ!=શાખા-
શ, શાખાશ.

રાજી=ખુશી, આનંદ
ફેરવીને=બદલીને.

પાઠ ૩ જો.

સદાચરણ.

પહેલ = સરખાત,
આગેવાની.

સહેલ=સેહેલું.

વાણુ=વાચા, વાણી.

સદાચરણુ=સારીચા-
લ. (સત=સારું

અને આચરણુ=
ચાલ.)

કોપવું=ગુરસે થવું.

જન=માણસ, આ-
દમી, પુરૂષ.

જગતમાં=દુનીઆ-
માં, પ્રતિવમાં.

જન્મધરી ને=અવ-
તાર લઈને, પેદા
થઈને.

મીઠી=મધુર, સારી.
ડાહો=શણે અતુર

પાઠ ૪.

લેસ.

વગડાઉ=જંગલી, રા-
ની.

ડાંસ=મસ્તૂર.

ટુંકા=નાહાનાં.

ધાર=કોર, અણી.

જગરૂ=જોરાવર, બ-
ળવાન.

વળેલાં=મરડાયલાં.

વાળ=નીમાળા.

આછા=થોડા.

ખીમી=હલવે.

હીડેછે=ચાલેછે.

નરને=વણીને, માટી
ડાને.

હળ=જમીન ખેડવા-
નું લોહાનું ઝો-
નજ.

પોચી=નરમ.

દાણા=અનાજ.

કોશ=કુવામાંથી પા-
ણી કાઢાડવાનો

ચામડાનો કોથળો.

વરસાદ=મેહ, મેઘ.

પુરીપડે=ખર આવે,
હરાવી શકે.

પાઠ ૫ મો.

ગાળા ગાળી.

સ્વભાવ=મીઠજ,
પ્રકૃતી.

દંડ=પૈસાની સજા.

રાજકુંવર=રાજાનો-
છોકરો.

સજા=શિક્ષા.

શિક્ષા=સજા, શિખા-
મણ, સલાહ.

વડાધ=મોટાઈ.

અણુસમજી=અક્ષ-
લ વગરનો.

વાદ રાખવું=સંભા-
રી રાખવું.

સાર=ફલ, ફાયદો.

ગાળા ગાળી=ભાંડા-
ભાંડી.

ફરિયાદ=રાવ.

ગરીબ=રંક, પામર.

કચેરી=કોરટ, દરબાર

બંદીખાને=કેદખાને,
તુરંગમાં.

ઘોટેવી=યોગ્ય, લા-
યક, જોઈએ તેવી

હાથમાંછે=અખતી-
આરમાંછે.

માફ=ક્ષમા.

વચન=મોલ, સુકન.

પાઠ ૬.

ગાળા ગાળી વિષે
કવિતા.

ભાખતા=મોલતા.

જશ=યશ, આખડ,
માન.

ખાળકી=છોકરી.

તોલ=વજન, ભાર.

ભુંડા=ખરાબ.

જગ=જગત, દુની-
આ.

મણી=માણસ, સખ-
સ, આદમી.

ખાળક=નાનો છોકરો

નક્કી=ખચીત, નિશ્ચય

નર=પુરૂષ, મરદ.

નારી=ખાયડી, સ્ત્રી.

પાઠ ૭.

દેશદેશનો ચાલ.

ગીતભાત=ચાલચલ
ગત, રસમ.

સુરવાળ=ઈજાર.

દેશ=મુલક.

ચોરણા=ટુંકો લેધો

પહેરવેશ=પોશાક.

ધૂમટો=લાજ દેખાડ

વાસાઈ માથાપર

નો છેડો ખાહાર

એચી મોડાને
હાંકવું તે.
મારવાડી=મારવાડ-
ના રહેવાસી.
દક્ષિણી=દક્ષિણ દિ-
શાના રહેવાસી.
સાહેબ,=અંગ્રેજ.
ઓંદેએ=હાંકેએ.
ધાધરા=ચણીયા.
બાલી=ભાષા.
ફેર=તકાવત, ફરક.
ભાકર=ભાખરી, રો-
ટલી.
ધાર=હોલ, આકાર.
હળશી=સીધી, આ-
ક્રિયાના રહેવાસી
ગોરી=સફેદ.

પાઠ ૮.

સંધરો કરવા વિષે
કણ=દાણો.
સંગ્રહ=એકઠું.
રેયત=પ્રજા.
સંધાત=સાથ.
ફકાળ=અછત, મોંઘ
વારીનો વખત.
કોકાર=દાણભરી મુ-
કવાનો ભંડાર.
હેરાત=દુખી.
સકાળ=સોંધવારી.

પ્રવાન=વજર, રા-
બનો કરતો હતો.
પોપડો=પડ.
ખાણુ=અનાજ ભ-
રી મુકવાનો ડું-
ડો ખાડો.
અચરજ=તવાઇ.
ગંજીઓ=મોટા ઢગ-
લા.
ચંદી=ચણા, ધાસ,
દુખળાં=શક્તિ વગર
નાં, મુરડાલ, ના-
ચાર.
જોર=શક્તિ, બળ.
ડહાપણુ=ચતુરાઈ,
શાણપણુ.
વસે=રહે.
સંપે=સંપીને, હળી
મળીને.
સદા=હંમેશ, નિત્ય.

પાઠ ૯.

વડ.
વડવાઇ=લાંખાકાંટા.
છાંયદો=શીજો.
અસલ=જીનું, અ-
ગાઢિનું.
ધટા=છાંયદો.
કાખર=એકખતનું-
કાળૂ પક્ષી.
ટેરા=વડનાં કુલ.

આરામ=સુખ, આ-
સાએસ, સંતોષ.
ઇમારત=હવેલી, ખાં-
ધણી.
યડ=ઝાડનો વચ્ચે
ગોળ ભાગ.
કાંટા=દાંખલીઓ.
મળ=મળીઆં, જડ.
ખાંઝેએ=ચોંટેએ.
ઓળખતાં=પારખ-
તાં.

પાઠ ૧૦.

વિંછી.

ડંખ=ચટકો.
આંકડો=ઝેરીકાંટો.
વિખ=ઝેર.
કપાએલું=વહડાયલું
ચિપીઆ=
ચૂસવું=સોસવું.
ચાંદી=દરદથી ચાંમ-
ડી જતી રહીને
માસ દેખાય તે-
વું ને તાહાનું સ-
રખું ગોળ ચા-
કું તે.
સૂનેલું=સુણેલું.
કાટ=ચીરો, તડ.
ટાઠક=ઠંડક.
ઉપાય=ઇલાજ.
ઇખ=દુખ, વિપતી.

અવગુણુ=ગેરકાપદો.
નુકસાન.
સંભાલી=સાચવી.
ફિકર=ચિંતા.

પાઠ ૧૧.

છોડીઆને ભણવા
વા વિષે.
વિલાયત=ઇંગ્લંડ.
અમરદાર=હોંશી-
આર.
સુખી=સારાં.
ભણે=શીખે.
વાહલી=પારી.
કજીઆ=ટો, કંકાસ
સમજવીને=ફેસલા
વીને, પટાવીને.
દોર=જનવર, મૂર્ખ,
ખેવકુક.
ભાયડા=પુરૂષ, મરદ.
ગાંડી=અણુગદ, ઘેલી.

પાઠ ૧૨.

પોપટ.

અવાજ=સાદ.
પાંજરૂં=પોપટને રા-
ખવા સારૂ નેલા
કડાંતથા સળીઆ
નુ બનાવેછે તે.
પાળવું=પોશવું.
અર્થ=મર્મ, માયનો.

માળો=પક્ષીને રહે-
વાનું ઘર.
ફળ=લીલો મેવો.
ગરજી=ખુશી, ઇ-
ચ્છા.

પાઠ ૧૩.

પોપટ વિષે કવિતા.
અતોલ=ધણુંજ, ખે-
દદ.
પ્રીત=હેત, પ્યાર.
કાંડલો=ગળચીઆ.
સૂણતા=સાંભળતાં.
નમણું=નમેલું.
ધાક=ખીક, ધારતી.
મનુષ્ય=માણસ, મા-
નવી, આદમી.
અંગ=શરીર, દીલ.
અથાગ=ધણોજ,
અતિશય.
ઉપજે=થાય.

હરખ=ખુશી, સંતોષ
કોટે=ડોકે, ગળે.
ધારે=માને.
હેત=પ્યાર.
કાગ=કાગડો.

પાઠ ૧૪.

પોપટનાં બે બરચાં
ની વાત.
વચન=મોલ, શબ્દ.

અસર=હાંસલ, પ-
રીણામ, ફળ.
માન=આગર, યશ.
નવાઈ=અચરતી.
આવ કાર=આદરમા
ન, માન.

નિવડવું=નિકળવું.
દોંગાઈ=લુટ્યાઈ,
દગાઈ, અંધાઈ.
વઢવાડ=લડાઈ.
ગામ=જ્યાં ફેટલાંક.
ઘરો અને થોડી
ધણી વરતી હોય
તે ડેકાણું.
રાજન=પાદશાહ.
માઠું=ખરાબ, દલગી-
રી ભરેલું.
તપાસ=ચોકસાઈ.
સોખત=સંગત.
શિખામણુ=સલાહ.

પાઠ ૧૫.

કણખીને ધન.

તન=ચેવટ, કાળજી,
ચાતક, અરે, મન.
અંતકાળ=મોત, છે-
ડો, મરવાનો વ-
ખત.

પુંજી=દોલત, પૈસો.
ધન.
જાલચ=લોભ.

કણુખી=એડુતની એ-
ક જાત.

એતી=એતીવાડી,
એતર.

વિચાર્યું=કદપના ક-
રી, ધાર્યું.

કેડે=પછી.

એડાઈ=એડાઈ.

નીપજ=ઉપજ, પેદા
સ.

ઉપજ્યો=પેદા થયો,
મજ્યો.

પાઠ ૧૬.

તમનેકોણેપેદાકર્યો
કૂપાજ=દયાવાળો,
મેહેરખાત.

પેદા કરવું=ઉત્પન્ન ક-
રવું.

ખનાવ્યું=કચું, ઘડવું.

ઝાલવાના=પકડવા-
ના.

ખરું=સાચું, સત્ય.

ખોટું=જુઠું, ખરા-
બ, અસત્ય.

સમજવાનું=જાણ-
વાનું.

વાનાં=ચીનો, વસ્તુ
ઓ, પદાર્થો.

ઈશ્વર=પરમેશ્વર, પ્રભુ,
જગ કર્તા.

ભલાં=સારાં, આખ-
રૂદાર.

દિવસે=દહાડે.

જાળવે=સંભાળે,

સાચવે, તપાસે.

રખવાળી=સાચવ-
ણી, તજવીજ, સં-

ભાળ, ચોકી.

શીકર=ચિંતા.

પાઠ ૧૭.

ગામ ન શેહર.

છોખંધ=છોનું ખાં-
ધલું.

કોટ=દુશ્મનથી શેહે-

રમાં ન અવાય

તેને વાસ્તે ચારે

પાસે ઊંચી મજ-

બુત ને ખાંધિલી

દીવાલ તે.

જથો=સામટા, ઢગ.

અડચણ = મુશ્કેલી;

વિઘન.

હારખંધ = હારદોર

એક પછી એક.

સેહેજ = જરાકમાં,

જલદી.

જનાવર=પશુ.

દરવાજા=મોટાં ખા-
રણાં.

જવલે=કદાચ, કવ-
ચિત, કોઈ વખત.

ખીક=ધારતી, ભય.

ફળીઉં=મોહલો.

કથખો=માહાલ; પર-

ગણાનું ને મુખ્ય

ગામ તે.

ચોટાં=ખજર(ચાર-

વાટરસ્તાણું.)

હાટ=ખજર.

ઝાંપો=ગામ કે વાડા-

માંથી બહાર નિક

લવાનો મોટો ને

રસ્તો તે.

પાઠ ૧૮.

ઈંદ્રીઓ.

આકાર=ધાટ, ડોલ

આફતી.

ધખાકો=અવાજ.

માલમપડવું=જાણ

વું, દેખવું.

ઈંદ્રીઓ = અવયવો

(ઈંદ્ર=આબ, જીવડું)

વાસ=સુગંધ, સોડમ.

લીસી = સુંવાળી,

સાફ.

સમજો=ધ્યાનમાં લો.

ઉનું=ગરમ.

પાઠ ૧૯.

આંગણું ચોખ્ખું
રાખવું.

કોહાણું=સળેલી ચી-
નો.

રળિઆમણું=શો-
ભાયમાન, સારું.

ગંદવાડ=ગંદકી, ગો-
ળઈ.

જીવજંતુ = જીવડાં,
મગતરાં.

એકવાડ = અજીકાં
વાસણો.

ગંધ=ખરાબ વાસ,
દુરગંધ.

માંદા=ખિમાર, આ-
નરી.

લાજ=શરમ.

તાવ=તપત, ખોખાર.

ચોખ્ખું=સાફ, સ્વ-
ચ્છ.

વેગળે=દુર, આધે, છે-
ટે.

છોડ=છોડવો, રોપો
છુટ=જગ્યા.

રોપ્યા=વાવ્યા.

પાઠ ૨૦.

ચોખ્ખાઈ વિષે
કવિતા.

ચીર=વસ્ત્ર, લુગડું,
સાડી.

ખાપ=આરસી, ચા-
ટણું.

મંધપુડો=મંધમાખ-
નો પુડો.

વાન=કદ.

રચે=કરે, બનાવે.

સજ્જન=સારો મા-
ણસ (સત=સારા,
જન=માણસ)

માપ = પરમાણું,
ભરત, નિયમ.

રડો=સારો.

શદ્ધ=સ્વચ્છ સાફ.

ચિત્ત=મન, ધ્યાન,

મનુષ્ય=માણસ, મા-
નવી, આદમી.

પાઠ ૨૧.

ઘોડો..

સુવાળી=નરમ, પોચી
નાળ= પગની ખરી

નીચે ઘોડાને લેલો
ખંડનું જડે છે તે.

નકર=કઠણ, સંગીત
મજબુત.

ખરાડે છે=ખુમપાડે છે.

મંજલ=ખેપ, ટાપો,
મુસાફરી.

નિદ્ય=કૂર, ધાતકી,
(નિર=નહી, દ્ય=

દયા.)
ખોખારે છે=ખંખા

રે છે, ઘોડા ખોલ-
છે તે.

ફલંગો=કુદકા, છ-
લંગો.

સીમ=હદ, ખેતર.

ખોલો=ભાર.

વહે છે=લઈ જાય છે.

ચાકરી=ખરદાસ, શે-
વા.

માયા=હેત, પ્યાર.

પાઠ ૨૨.

મલીનું ઝાડ.

કાતરા=ખેડકાં.

વટેમાર્ગુ=મુસાફર.

સંગીન=નકર, મજ-
બુત.

કચુકા=ચીચોડા, ઠ-
ળીઆ.

ચીકણું=ચીવટ.

ચિચોડા=આમલી-
ના ખીયાં. કચુકા;

ચોખંડા = ચોરસ-
(ચો=ચાર, ખંડ=

ખુણાં.)

ફેર=ટીપું, છાંટો.

ધટા=છાંયડો.

બારેમાસ= આખું
વર્ષ.

અપ=જરૂર, અગત્ય,
કામ.

પાઠ ૨૩.

આમલી વિષે
કવિતા.

અકલ=બુદ્ધી.

ધણેરી=ધણું, ખડું,
અતિથય.

નેક=ટેક.

મહાલે=મોજકર.

વિધ=દુનિઆ, જ-
ગત.

તસુ=એઆંગલ, જ-
રાક.

માતા=મા, માતાજી.

વિખ્યાત=નામીસું,
પ્રસીદ્ધ.

નવ=નહીં.

તાત=બાપ, પિતા.

મોજા=મજા, સુખ.

ગાણા=ડાહ્યા, ચતુર.

નિત્ય=હંમેશ રોજ.

પર=પારકું.

હામ=ઢેકાંણું.

કેરો=નો, તણો.

સામજ=એક કવિ.

પાઠ ૨૪.

આંખ

આટલું=આરસી,

આપ, દરપણુ.

રતાંધલો=રાતે આં-
ધલો.

પોપચું=આંખનું ઢે
કાણું.

ભમર=ભવાં, આં-
ખ ઉપર કમાન

ના જેવા નિમા-
જાછે તે.

ખાજવું=અટકાવવું
રજ=રચકણ, ધુલ,

કણી.

છાજલી=છાજ, ગો-
ખ.

સારેછે=પુરં પાડેછે,
કરેછે.

પાંપણુ=આંખના બા-
લ.

જતન=સાચવણી.

કમાન=મેહેરાખ, ધ
નુષ.

દયા=મેહેર, રહેમ.

સાજી=સારી.

પાડ=ઉપકાર, આ-
ભાર.

પાઠ ૨૫.

મેહેનત વિના કંઈ

મળે નહીં.

કપાસ=રૂનું ઝાડ.

કહેવત=કહેણી.

ઘાટ=આકાર, ડોળ

બળતણુ=લાકડાં, સ
રપણુ.

ભાખરી=જડીરાટલી
કાંતવું=સુતર, ઉન

રેશમ વગેરે ને

એંચી તાણીને

તેના વળવાળા

દોરા બનાવવાતે.

લટકતાં=જૂલટાં, ટપ
ગાતાં.

કુંભાર=માટીનાં વા-
સણુ બનાવનાર

વણવું=સુતરનું લું-
ગડું બનાવવું.

મેહેનત=ઉદ્યમ, અમ-

વિના=વગર, સીવાય

ધાન્ય=અનાજ.

પાઠ ૨૬.

મેહેનત વિષે ક-
વિતા—ભાગ ૧.

ધરતી=જમીન, પ્રુ-
થિવ.

થોક=જથાબંધ, પુ-
હકલ.

અંગ=શરીર.

ખાંતે=હોંગે, ઉમેદ-
થી, ખુશીથી.
ઉપાય=ધલાજ.

પાઠ ૨૭.

મેહેનત વિષે ક-
વિતા—ભાગ ૨.
હાલ=હમણા, અ-
ત્યારે.
વખત=સમય, વેળા,
અવસર.
શણગાર=ખરેણું,
ભૂષણ.
પરપેર=પારકે પેર.
સરસ=સુંદર, સાફ.
કાં=કેમ, શાવાસ્તે.
અર્થનું=મતલબનું
પેર=રીત, પેડે.

પાઠ ૨૮.

દાન.
આપદા=દુઃખ, પી-
ડા, હરકત, ઈજા.
આંતરડી=દીલ, હૈ-
ઉં, આત્મા, જીવ.
પરોપકાર=પારકાનું
બલું કરવું, ઉદાર
પુણ્ય=પુન, ધરમ.
આશિષ=આધીવીદ,
દુવા, કલ્યાણ.

વાવરવું=વાપરવું,
કામમાં લાવવું
સૂમ=કંજીસ, બખી-
લ, સઠ, કપણ.
કપણ=સૂમ.
સંઘરી=એકઠું કરી
મુદલે=જરોકે, જરાપણ
ગળ પ્રમાણે=શકિત
પ્રમાણે, ગુજસ
પ્રમાણે.
લખે=કેકાણે, સુમાર્ગ
જથ=માન, વખાણ,
આખર.
ફોકટ=નકાસું, અ-
મથું, વ્યર્થ.
આપદા=શીકર, ચિં-
તા.
કંગાળ=ગરીબ, નિ-
ર્ધન, દરિદ્રી.

પાઠ ૨૯.

સાચ ભાગ ૧.
દેશાઈ=પટેલ, જમી-
નદાર, વતનદાર,
પાટીદાર.
ઉઠયાં=નિકળ્યાં, નિ-
પજ્યાં.
દાખલા=દ્રષ્ટાંત, ઉદા-
હરણ.
ચાપુ=છરી, પાળી,
ચાકુ.

ગમ્યો=પસન પડ્યો
સારોલાગ્યો.
રૂપિઆ=સોલ આના
નોએકરૂપિઆનો
સીકફો એવાં ધ-
ણા તે.
છેઆં=છોકરાં.
લેખણ=કલમ.
વખાણ્યો=તારીફ-
કીવી.

પાઠ ૩૦.

સાચ ભાગ ૨.
સાચાબોલું=સાચું
કહેનાર, ખરું કહે
નાર.
ગભરાવું=અકળાવું,
ગુસ્સાવું.
ધીરજ=હીંમત, ધૈર્ય
પણું.
ખીજ્યા=ગુસ્સે થયા,
ચીડ્યા.
સામો=ઉલટો-
છાતીએ = કાળજે,
હૃદયે.
ચાંપીને=દાખીને.
વાંક=મુલ, ગુનો, ત
કશીર, ચુક.
ઝટ=તરત, લગારવા-
રમાં.

માનીદેવો=કબુલકરી-
દેવો.

પાઠ ૩૧.

સાચ વિષે કવિતા.
સંકત=દુઃખ, કષ્ટ.
પીડા.

ક્રોડ=સોલાખ, ક્રોડ.
પરલોક=પારકા લોક,
સ્વર્ગનાલોક.
હોડી=મછવો, નાવ,
નોકા.

રાજ=અમલ, ગાદી
સિંધુ=સમુદ્ર, દરીઓ-
શુભ=સાર
સહીએ=અમીએ, સો
સીએ.

દિનરાત=રાતદાહાડો-
સરે=ચાપ, પારપડે.

પાઠ ૩૨.

ઘેટાં.

કાતરવું=ચાપુ કે કા-
તર વગેરેથી કા-
પવું.

ધાખળીઓ= ઉતનું
પેહેરવા ઓઢવા-
નું લુગડું.

કામળો=ચુમાળો.

ભરવાડ=ઘેટાં ચરા-
વનાર, મહીઆર.
ઉન=ઘેટાનાં બાલ.
બિચારાં = બાપડાં,
ગરીબડાં.

સિવાય=વગેરે.

પાઠ ૩૩.

લીમડો.

ઝરવું=પેહેવું, ધીમે-
ધીમે નિકળવું.
લીખીળીઓ=લીખી-
ડી, લીમડાનું ફળ
રાગ=વ્યાધી, આ-
જાર.

પેટી=
રખિઆમાણું= શા-
ભીતું, સુદર.

પોપટિઆ=લીલાં.
રાયણુ=એક જાતનું
ફળ.

વિખ=ઝેર, વિષ.
ઓસડ= દવા, ઓ-
ષધ.

ધમારત=હવેલી.

પાઠ ૩૪.

ધાન્ય.

કુંડું=માજરીનું કઃ
સણું.

ઉંખી=ધઉનું કસણું,
પૈસાદાર=ધનવાન,
શ્રીમંત, પૈસાવા-
જો.

કડબ= જીવાર બા-
જરીના સુકર્ષ ગ
યલા સાંટા તે,
હાક.

કણસણું= કુંડું, ક-
સણું.

પૂજા=ભાર.

બાજરીઊં= બાજ-
રીનું કણસણું.

ધાન્ય=અનાજ, દા-
ણા.

જાર=જીવાર.

લોટ=આટો.

પાઠ ૩૫.

ધાન્ય વિષે કવિતા.
તલસરા=તલનીશિં-
ગ.

શેરડી=ગળ્યા રસનો
સાંડો. જોનો ગોળ
તથા ખાંડ બને
છે તે.

શીંગ=ફલી.

જવ= એક જાતનું
અનાજ છે.

કોહલ=મગ, ચણા,
તુવેર, વાન વગેરે
ધાન્ય.

ડાંગર=માત.

પોપટા=ચણાકુળી.

ઉપત્તે=પેદા થાય,
નિપત્તે.

ચારમાં=ચારમાસમાં

પાઠ ૩૬.

ધરતી—ભાગ ૧.

કિલ્લા=ગઢ, બુરજ

સરકારી લશકરી

મુકામ.

નાળાં=ઝરા, નાહાની
નદી.

મરડિઆ=છો ચુ-
ના પકવવાનાકાં
કરા.

પહાડ=પર્વત, ગીરી
ડુંગર.

તરસ=સોસ, તૃષા.

મટાડવું=ઝોલવવું.
દુર કરવું.

કોડે=કીનારે.

એકાએક=ઉતાવળે,
આણખીરધું.

પાઠ ૩૭.

ધરતી—ભાગ ૨.

રાન=જંગલ, વન,

અગણ્ય.

માણિક=કીમતી જ-
વાહેર.

અનેક=ઘણાં, બહુ

જામકુળ=જમકૃષ્ણ.

પદાર્થ=ચીજ, વસ્તુ.

જાંબુ=એક જાતનું
ફળ.

છીરો=એક જાતનો
કીમતી પથરો.

ખાણુ=જે ખાડામાં

થી ઝોનુ, રૂપું વ

ગેરે નિકળેછે તે.

પાઠ ૩૮.

મખાપાની સેવા

સેવા=પુજા, આકરી

જંપવું=ઠરીને ખેસ-

વું, નિરાંતે ખેસવું

દાઝ=દયા.

હેત=પ્યાર.

જન્મ=અવતાર.

ઉછેરતાં=મોટાં કરતાં

નીપત્તે નહી=થાય

નહી, બને નહી.

પજવતાં=કાયર ક-
રતાં.

જંપીને=સુખે, ઠરીને

સંસારમાં=દુનીઆ

માં.

વેદના=પીડા, દુઃખ.

પાઠ ૩૯.

માખાપના ગુણ

વિષે કવિતા.

અવસર = વખત;

સમય, વેળા.

ટગમગ=ડગમગ.

અમાપ = ઘણુંજ,

જેનું માપનહીતે.

ઘડી=ચોવીસ મિની

ટ, ઘટીકા.

પરદાશ = સંભાળ,

આકરી, સેવા.

ઉમર=વય, વર્ષ.

દાસ=આકર, સેવક,

નોકર.

ટકતો=ઠરતો.

ખાજ=ખાવાનું.

આપથી = પોતાની

મેળે, પોતાથી.

લેશ=જરા, ખીલકુલ

લાજ=શરમ. (ને.

વેડીને=ખમીને, સહી

ઉપકાર=પાડ, આ-

ભાર, ગુણ.

કોય=કોઈ.

છાંચડો=શીજો.

પાઠ ૪૦.

ખાવળ.

શૂળ=કાંટાવાળી ઘા-

ખલી.

પુઠીઆં=પૈડાંનાં બા
હારના ભાગનું
ગોળ લાકડું.
ફૂંમટું=જુમખો.
તરાશ=ફિકાસ.
પેરેડા = બાવલની
શિંગો.

કુંડ=બાંધેલું તળાવ,
નાઇડી=પૈડાંની, વ-
ચમાનું ગોળ લા
કડું.
ઉતરડવું = ઉખેડવું.
સોરવું.
આરા=પૈડાંની વચ-
માંના આડા લા-
કડાના કટકા.
આળાં=પંચપચીયાં,
ગદગદીયાં.
બાવળ=એક જાત-
નું કાંટાવાળું ઝાડ

પાઠ ૪૧.

સેખ સદલી.
તુરંગ=કદપના, ખોટો
વિચાર.
શેખ સદલી=ફટકેલા-
કાળજાનો અથ-
વા ચળેલો મા-
ણસ.
બોહોળા=પુઠકળ, ધ-
ણાં.

ધાડપો=ધીનું માટલું-
ધુણાવવું=હલાવવું.
વેપાર=વંધો, વણજ-
માલિક=વણી.
ચૌકું=મજર.
કમાઈશ=પેદા કરીશ

પાઠ ૪૨.

ધર—ભાગ ૧.
ચણતર=ચણવાનું કા-
મ.
હાટડાં=તાકાં. [ઓ,
વળીઓ=સાગડી-
માળીલેવું=ચાળીલેવું
ભાંચરૂં=ભાંચતળિ-
આની નીચેનો.
ઓરડો.
વાંસ=ગાંજુ, વેલુ.
ઓશરી=ઓઠલી, ચો-
તરો.
છોવરાવવું=છો દેવ-
ડાવવી.
કાયો=નાલીએરનાછા
લાની વણેલી દો-
રડી.
સાટું=ખંદોખશ્ત. કો-
લકરાર, બોલી
માળ=ઉંચામાં ઉંચો
ધરનો ભારોડીઓ.
પછીત=પાછલી દી-
વાલ.

પાણીઆરૂં= પાણી-
ના વાસણો મુક-
વાની છોની ઉંચી
બાંધેલી જગ્યા

પાઠ ૪૩.

નર—ભાગ.

ખિરાજવું= સારૂં દે-
ખાવું, શાંખિતું
જણાવવું.
પાટડા=જાડાં પાટીયાં
મજગરાં= ચણીઆ
રાં.
સાગ=એકે જાતનું લા-
કડું.
છજજી= ખારીઓની
આગલ છાપરાં-
ની પેડે બાહાર પ-
ડતાં પાટીયાં જડે
લાં તે
છોલાણું=છો દેવાડા-
વું.
ચોરસાં=ચોખંડા પ-
થર.
ધુહાર=લોદાનો ઘાટ
ધડતાર.
છીંડી= ગલી, ખડ-
કી વાડો.
મરો=માળ.
મણા=ખામી.
ખુટીઓ=ખીટીઓ.

ખાકાં=ગોખલા.
કમાડ=ખારણાં, દારાં

પાઠ ૪૪.

ધરવિષે કવિતા.

છાજવું=દીપવું, બિ-
રાજવું, શોભવું.
મેના=એક જાતનું
સુંદર પક્ષી.
ગલીયા = જાજમ,
ઉનની સુંદર સે-
ત્રંજી.

ચુનાળા=ચુનાનાં.
કેકેરો=ગોખ.
ભૂપતિ=રાજા, પૃથ્વી-
પતિ, ભૂપાળ
નીર=પાણી, જળ.
હીંચકો=હીંચોળો.
ચિત્ર=ચિત્રામણ, પુ-
તલા

સૂડા=પોપટના નેવાં-
પક્ષી, જંગલી-
પોપટ

ખાટ=ખાટલો, પ-
લંગ

રસોડાં=રસોઈ ખા-
નાં, રાંધવાની
જગ્યા.

રૂપાળાં=શોભિતાં, સારાં.

શુદ્ધ=ખરોખર, ખરે-
ખરા.

મેકકો=મેસવાની
જગ્યા.

પાઠ ૪૫.

નાકને મોઢું

સજડ = મજબૂત,
સખ્ત.

હણહણવું=ખ'ખાર-
વું.

નસકોરાં=નાકનાં ખે-
કાણાં.

દાઢ=મિલડા દાંત.

ડાચું=જડબુ.

વાચા=ખોલી.

વાસ=સુગંધ.

નરસી=માઠી, ખગખ

જાળવેછે=સાચવેછે.

ટેકો=મદદ.

સાદ=અવાજ.

પાઠ ૪૬.

ખીજવું.

છેલાખ=છાલકાઈ

તોર, ફાંકડાઈ, વ-

રણગી, છાકડાઈ.

પગરખી=નોડી, મો-

જડી.

અડકટ=આંટી.

પછડાઈને=અફળા-
ઈને, ડોકાઈને,
અથડાઈને.

અટવાઈને=ભેરવા-
ઈને, આંટી આ-
વીને

સ્વભાષ=પ્રકૃતિ, આ-
સીએત.

રીસાળ=ગુસ્સાવા-
ળો, તામસી.

વાંસે=પછવાડે, પા-
છળ.

ખાખોચીઆં=કાદ-
વને પાણી વાળો

ખાડો.

ખગડયાં = ખરાબ
થયાં.

ઓસડ=દવા.

પાઠ ૪૭.

કંતરું

અદેખાં = બેરીલાં,
ખારીલાં.

ખારીલાં=ખીનાવા-
ળાં; વેર રાખ-
નાર.

અવતરવું=જનમવું.
પેદા થવું.

કૂરકુરીઆ = કુતરી
નાં ખરચાં, બોકી
લાં, બેટીલાં

ગેલ=લાડ, ગમત.
ભાટીલાં= મોકાલાં,
કુરકુરીઆં.
શીઆમણુ = ખાવ.
ઉપદેશ.
ધૂરકવા = દાંતીઆં
કરવા.
જપે=નીરાંતે ખેસે.

પાઠ ૪૮.

છોડવા ભાગ ૧.
ખીલવું=ઉગડવું, કુ-
લવું.
અંગ=ભાગ.
વહે=કાણું, છિદ્ર.
ચુસેછે=સોસેછે, પી-
એછે.
નરી=ફકત, એકલી.
પાતરાં=પાંદડાં.
કળી=વગર ખીલવું
કુલ.

પાઠ ૪૯.

છોડવા ભાગ ૨.
લાગલાગટ = રોજ,
દરરોજ.
ખસખસ= અશીણુ-
ના ખીયાં.
ફણુગો=સણુગો.
ટેરા=વડનાફળ.
કળીઓ=કળીઓ.

રોપીએ=વાવીએ.

— —

પાઠ ૫૦.

કુખતર અને કીડી.
વહેજો=ઝરો, નાળું.
તેડે=કીનારે, તીરે.
ઉપકાર=પાડ, આ-
ભાર.
ચટકો=ડંખ.
બદલો=પાડ.
આખરું=માન, કીર્તિ.
ઝાંપ=જળ.
લાગ=તક, દાવ.
બદલો=ઉપકાર.

પાઠ ૫૧.

કુંગર.

કચારડા=ભાત પક-
વવાનાં ખાડા.
પરાળ=ત્રણ જાતનું
ધાસ.
છાલાં=છોતરાં, છા-
લ.

ચોખા=ભાતની અં
દરના સફેદદાણા
તરૂં=છોડ, છોડવા.
ડાંગર=છાલાં સાંહત
ચોખા.
લીલાછમ = ધણાજ
લીલા.
ખંખેરેવું=ખાપટવું.

ખાંડવું=કુટવું.
ભારે=મોટા, ધણા.

પાઠ ૫૨.

ખિલાડું

માંજરી=મુરા ડોળા
વાળી
ધીઆળૂ=ધીવાળું.
તલપ=ઝડપ, ડાકું.
તીણુ=અણીઆળું.
લૂખું=વગર ચોપડે-
લું, ધી વગરનું.
ચાટવું=જીભે વતી
લુછી લેવું
ગંદા=ગોળુ.
સમજી=સમજવાળી,
અફલવાળી
વેર=દુસ્મનાઈ શત્રુ
તાર્છ, ઠેશ
ટેવ=આદત, નાશી
એત.
ખિગાડ = નુકસાન,
હાણ.

પાઠ ૫૩.

ખીકણ છોકરી.
ખીકણુ=ખીએતેવો,
ખાયલો.
એ=પણ.
અજાણું = પારકું,
અતરાપી.

સોડમાં=પાસે, કને,
પડખે.
ગેલ=રમત.

પાઠ ૫૪.

મીઠું.

દરીઓ=સમુદ્ર, સા-
ગર.

અગરીઓ = મીઠું
પકાવનાર.

રાશ=મીઠાનાઢગલા.

કયારા=કયાડી.

અગર=મીઠું પકાવ
વાની જગ્યા.

ઉસરડવું=એકઠું ક-
રવું.

મીઠું=તીમક, ખા-
ર.

પડ=થર.

પાઠ ૫૫.

થોડેથોડે ભણીએ
તો આવડે.

પ્રમાણે=માફક, રીતે.

ભણીગણી = લખી
વાંચી, હોશીઆર
થઈ.

કોથળો=અનાજ ભ-
રવાની કપડાની

થેલી(ધણું) કરી-

ને તેમાં પાંચ મ-
ણ માયછે.)

કરા=દીવાલ, ભીત.

ભાર=ખોળો.

વિદ્યા=સરસ્વતી, ભ-
ણતર.

પાઠ ૫૬.

થોડે થોડે ભણવા
વિષે કવિતા.

પંથ = રસ્તો, માર્ગ,
વાટ.

ખર = ગધેડો, લંબ
કરણ.

પાણુ=પથર, પાષણ.

એવાણુ = નિશાની.

લહિઓ=સારા અ-
ક્ષર લખનાર.

છેદાયછે=કપાયછે.

પંડિત=ભણેલો, વિ-
દ્વાન.

ગાઉ=કોશ.

અભ્યાસથી=માહા-
વગથી, ટેવથી.

કાયર=હેરાન, દુઃખી.

આગસ=સુસ્તી.

તોલ=ખરાખર.

પાઠ ૫૭.

ધાતુ-ભાગ ૧.

જંગલ=લીલો કાટ,

ત્રાંખાનો કાટ.

જસત| એક જાતની

સીસું. નરમધાતું.

કાટ=મેલ, કીટ.

જવલેજ=કદાચજ.

ગાળે=ઓગાળે, દે-

વતાપર તેનો ર-

સ બનાવે.

ચળકતી=ઝળકતી,

ચકચકતી, પ્રકા-

શતી.

ઝાંખું=તેજવગરનું,

ફિકું.

પાઠ ૫૮.

ધાતુ-ભાગ ૨.

ગદીઆણો=અરધો,

તોલો, ૧૬ વાલ.

ઓગળવું=પીગળવું

વરક=ટીપીને રૂપાના

છેક પાતળાં કરે-

લાં પાનાં તે.

પતરાં=

તાર=ધાતુની દોરી.

ટીપીને=કોઠીને, ચ-

ગદીને.

રજ=કરજ, રચકણ,

તાવ=કાગળ, પતર.

મસ=ખહુ, ઘણું, અ-

ત્યંત.

આંચ=ઝાળ, કલંક.

પાઠ ૫૯.
ડોસોને તેનાદીકરા.
અચંખો = આશ્ચર્ય-
નવાધ.
છેડવું = અડવું, અ-
ડકવું.
સંપ = એકદીલ, એક
મત.

પાઠ ૬૦.
વાંદર.
દીખળી = તોફાની
મસ્તી ખાર.
અટકચાળાં = વલવ-
લતાં, આડાં.
અડપલાં = અટક
ચાળાં.
નિરાંત = સુખ, ચેન.
ગલોફાં = ડાચાં, ગાલ.
ભૂસકા = કુદકા.
વગડો = વન, જંગલ.
ઓરીને = મુકીને.
બીટાળીને = લપેટીને.

પાઠ ૬૧.
બે બાઇડીઓને
છોકરો,
ચંડાળ = પાપી, દુષ્ટ.
શાહેદ = સાક્ષી.
ઈનસાફ = ન્યાય, ફેસ-
લો, ચુકાદો.

અરે = ફિકર, ચિંતા,
હાય
દશા = અવસ્થા, હાલત
ગજેપડુ = ખોટું. તોહ
મત મુકનાર.
વહવાડ = લડાઈ, ટોટો.
કર્યાદ = રાવ-
છાનામાની = ગુપચુપ,
ખોલ્યા વગર.
હાયઉઠાવું છું = નથી
લેતો.
કશી = કંઈ.
હવાલિકર્યો = સોંપ્યો,
સ્વાધીન કર્યો.

પાઠ ૬૨.
વેળા-ભાગ ૧.
અઠવાડીઈ = સાત દા
હાડા.
વાર = અઠવાડી આ-
નો દાહાડો.
સરતરાખો = ધ્યાનમાં-
રાખો, યાદરાખો.

પાઠ ૬૩.
વેળા-ભાગ ૨.
પોહોર = ત્રણ કલાક
મહિનો = ત્રીસ દિવસ,
માસ.
આયમે = અસ્ત પા-
મે, જતો રહે.

મંધરાત = વચલીરાત
પખવાડીઈ = પંદરદી
વસ.

પાઠ ૬૪.
વા.

શીશી = હાની ખાટ-
લી.
વીજણો = પંખો.
વા = પવન.
વાયરો = પવન, વા.
ખફારો = પસીનો.
પવન = વાયરો.
વાસીને = બંધકરીને,
ખીડીને, દબને.

પાઠ ૬૫.
કાંન.

લેહેરો = વમળ, સી-
સોટા.
ગતિ = શકિત.
ધુજવું = હાલવું, થર
થરવું.
પ્રવાહી = પાણીનેવી
ચીજ તે.
જુગતી = તદખીર.
નાદ = સાદ, અવાજ,
રણકો.
ઈશારત = નિશાની,
ચિન્હ.
સાદ = અવાજ

કુંડાળાં=ચકરડાં.
ઉપરાઉપરી=એક પ.
છી એક.

પાઠ ૬૬.

કાગળ.

ટાટ = શણુંલુગડું,
તાપડાં.
કાગદી=કાગળ વેચ-
નારો.
ધુંટવું=ધસવું.
એજ=લાહી.
ધા=ધાયો, દસ્તો.
તા=તાવ, કાગળ.
સાહેબખાની=ઝંચા,
સારા, ભારે.
ડોવીદિવું=બોળીદિવું,
દબોવીદિવું.
તાવ=તા.
ફટકડી=ફટકી.
ચાલણી = ચાળીને
સાફ કરવાનું કા-
ણવાળું વાસણ.
મેળવીને=ધાલીને.
કરકરા=ખડખડડા.

પાઠ ૬૭.

મૂરખાઈ.

દશાવર=પરદેશ, પર-
ગામ.

કાળ=હેબક, પારકો,
ફિકર, ચિંતા.
મળમળીઆં=આંસુ.
ઠાઠમોઠ=વગરબણે-
લો.
અભાણુ= વંગર બ
ણેલો.
નામું=દફતર, નામ.
લખાણુ.
મથાળું=ટોચ, ઉપ-
લો ભાગ.

ઠુંક=છેક.
ઉકેલીને=વાંચીને.
કહેવત=કહાણી,
લાજમરવું=શરમા-
ઈ મરવું.

પાઠ ૬૮.

મૂરખાઈ વિષે.
કવિતા.

અભિમાન=ગર્વ, અ
હંકાર.
નિગાની=એધાણી,
ચિન્હ.
સરદાર=ઉપરી.
અસાર=નહીર.
રાય=રાજ.
વેહેમ=થક.
ઉર=મન, દીલ.
બકવું=લવવું.
અપાર=ધણીજ, પા
રવગરનો.

પાઠ ૬૯.

ગધેકું.

વૈતરૂં=વેઠ, મજૂરી,
મેહેનત.
આજોટવું=ગળડવું
અમીર=ઉમરાવ,
મોહોટો માણસ.
દાખડો=ખાડો
મરજીપ્રમાણે=ખુશી
પ્રમાણે.
દેખાદેખી=જોઈ જો-
ધને.

પાઠ ૭૦.

ગધેડાની વાત.

ડેલું=તણેલો, ખડકી.
ન્યાલ=પૈસાદાર, ગ-
બ્બર, ધનવાન.
પુરૂં=ખરાબર, પેટ-
ભરીને.
ખાતરે=ખણે, ખાદે.
ભેદ=પડો, કારણ,
તફાવત.
ચરૂં=કડાંવાળો દગ-
ડો.

પાઠ ૭૧.

રેશમ.

ચેતૂર=એક જાતનો-
લીલામેવો,

અદ્યદ્યુ=ઉકળતું, ઉનું ઉનું. અમોટીઆં=પીતાં ર, રેશમી હુગડું. પતંગીર્ણ=એક જાત- નું પાંખવાળું જીવડું. હીરાગળ=રેશમી. ગજઆણી=એક જા તનું રેશમી કપડું. તાંતણી=તાર, દોરો. મગટા=મશરૂ. કોશિટા=દડી. હીર=રેશમ. ચિત્રમાં=ચિત્રામણ માં. કીનખાખ=	ગણગણતો=ગુંગું ક- રતો. નીચ=હલકો. પલકમાં=ક્ષણમાં, પ ળમાં. વેદનાથી = પીડાથી, દુઃખથી. પાઠ ૭૩. મચ્છરનેકરોજિઓ કરોજિઓ= જાળા- માં રહેનારો જીવડો. હરાવવું=હઠાવવું. મેહેકવું=છાકવું. જાળું=કરોજિઆનું ઘર. જીતવું=કત્તેમેજાવવી. શેર=૪૦ પૈસા બાર. બરેખરી=સરખાઈ. ગર્વના=અભિમાન- ના, તોરના. અટવાતો=વીઠલાતો ડાંખ = જોથી ચટકો દેહે તે.	ચંચલ=હોશીઆર, ચપળ. ૩વાટાં=મીણાખાલ. કોમળ=નાજીક. પાઠ ૭૫. છેતરવું નહીં. પાપ=અપરાધ, પા- તક, દોષ. દડિઓ=પડિઓ. છેતરવું=ડગવું. ચુકવવું=ભુલાવવું, ગફલતમાં નાખવું. સંતાડવું=છાંનું રા- ખવું, છુપાવવું. કરડી=આકરી, ખી આમણી. નાત=જમણવાર. કરડીનજર=ખરાખ નજર. માકું=ખરાખ. નાનપણમાં=ખચપ- ણમાં.
પાઠ ૭૨. આખણો અમે મ ચ્છર. માતેલો=દોંગોજાખરો નખજો=અશક્ત, ખ જ વગરનો. સેંઠ = ગોધા, આ ખણો. આંટો=ચક્રર, ફેરો તોખા=કાયર. તુચ્છ=હલકો, નીચ. અહંકાર=અભિમા ન, ગર્વ. ધરાઈને=તૂથ થઇને.	પાઠ ૭૪. ખિસકોલી. કોમલ=નાજીક, કુ- મળું. રમુજ=પુશમીજાસી	પાઠ ૭૬. ધડી ને પળ. તરતું=પાણીપર અ- તરંગ રહેતું. મંદિર=દેહેરું, દેવા- લય.

ટકોટક= છલાછલ,
ભરપૂર.

નોશી=અગોળ વિ
દ્યા બાણનાર.

કુખીજવું=કુડીજવું.
પળ=૨૪ સેંકડ.

કોણક=કોઠો, ધાતો.
ધડી=૨૪ મિનિટ.

પાઠ ૭૭.

ભારે ધાતુ (સોનું
ને રૂપું.)

મોહર=પંદર રૂપીયા
નો એક સોનાનો
સિક્કો.

કસબ = જર.
પાલવ=છેડો, કોર.
વેઢ=વીટી.

કંદોરો=કેડે ધાલવા-
ની સાંકળી.

મોંધી=ધણી કિમતી.
બેસે=પડે.

કંઠી=માળા, ગળા-
માં ધાલવાની સો-
નાની સાંકળી.

કડાં=હાથે પેહરવાનું
સોના તથા રૂપા-
નું ગોળ ધરેણું.

વેઢ=વેળીઉ, કરડો.
વીટીઓ= અંગુઠી-
ઓ, છલા.

તાલેવર=પૈસાદાર.
તોઈ=ફીત.

પાઠ ૭૮.

માણસ અને જાન
વર ભાગ ૧.

નાખુશ = દલગીર,
નારાજ.

ટટાર=સીધા.

પાઠ ૭૯.

માણસ અને જા-
નવર ભાગ ૨.

વાચા=વાણી, ભા-
ષા, બોલી.

ભાન= સુધી, સમ-
જણ.

પાઠ ૮૦.

ભાઈ બેનનું હેત.
કાંચળી=બેરોને છા-

તી ઢાંકવાનું કા-
પડું.

પીઅર=સ્ત્રીના બા-
પનું ધર.

મોસાળ = મામાનું
ધર.

દોળાઇગયો = છલ-
કાઇ ગયો.

પલળી=ભીંજાઇ.

ઉતરીગયાં=ફિકાં પ-
ડી ગયાં.

કથો=કંઈ.
વાંક=ચુનો.

પાઠ ૮૧.

ભાઈ બેન વિષે
કવિતા.

નિંદે=અદબોધ કરે,
હુરમતલે, એણે કરે.

ફલેશ=કંકાસ કળ-
ઓ, ફીતુર.

હળતાં = હળીજતાં,
મળીજતાં.

ચેન=વીસામો, આ-
રામ.

શોક=દલગીરી, રૂ-
દન, એદ,

બળવંતો=બળવાળો
નોરાવર.

પાઠ ૮૨.

પાણી.

ટપકાં=ટીપાં, છાંટા.
ધુમર=ધુમેર, ત્રાકળ,

ધુમસ.

ઝમવું = અંધાવું,
જમીજવું, સો-

સાઇ જવું.
બરફ=અંધાઈ ગય-
લું પાણી, હિમ.

કરા=મંધાઈ ગયલું
પર્યત્ર નેવું પાણી
વરસેછે તે.

રૂપ=આકાર, રોગ,
ઘાટ.

ઠીમ=પોહો જુંઝાલ-
કું મેટોડાનું બા-
ગેલું ઠીકરું.

દાર=ઝાકળ, હીકળ,
તહાડીહવા, સેવાળ
તાસક=ઢાકણું, તાસ
ગગનમાંથી=આકા-
શમાંથી.

ઝાકળ=શરદી, ઓસ,
દવ.

પાઠ ૮૩.

સાપ.

મધ્યમ=સાધારણ, વ
ચલા વાગાનું.

પુઝકળ=ધણુંજ, જા
સક.

ડામ=ઉનો ચપકો.

બરડાની=પીઠની,
વાંસાની.

પાંસળી=ડાખી અ-
થવા જમણીઆ

જીની હાંડકી.

થેલી=કોથળી.

સાંધા=કટકા.

પસરે=ફેલાય.

પાઠ ૮૪.

સિંહુ ને ઊંદર-
ભાગ ૧.

જીવતદાન = નવો
જન્મ, જીવ બ-
ચાવવો તે.

મહારાજ=મોટા રા
જા; (મહા=મેટા-
ને રાજ=રાજા)

કાલાવાલા=આજી-
જી, વિનંતી, ખુ
શામત, પ્રાર્થના.

સામર્થ્ય=બળ, જોર,
શક્તિ.

ટાળીશ = મટાડીશ,
ઓછું કરીશ.

જીખી=પતરાજી, વ-
ડાઈ, ઇતરાજી.

ભાન=ખબર, માલ-
મ, સુધિય.

સિંહ=જનાવરનોરા-
જા (વનરાજ).

પાઠ ૮૫.

સિંહુ ને ઊંદર-
ભાગ ૨.

હાજર=તૈયાર
તરણું=તંખણું, વુ-
ચ્છ, સળી.

બળવશ=કરશે.
દાસ=ચાકર, સેવક.

જાળ=ફાંદો.

ફાંફાં=ખોટીતજવીજ
અકળાયો=ગભરાયો

પ્રસંગ=વખત, સમ-
ય, વેળા.

પાઠ ૮૬.

રાણ.

સાંકીઓ=સોટીઓ,
કરાંકીઓ.

રેસા=દોરા, તાંતણાં
ખોયાં=ફાંકા, કરચાં,

સોટી.

સૂતળી=સણનારેશા-
ની વણેલી દોરી.

સોટી=પાતળી લાક-
ડી.

ટાટપટી=સૂતળીનું વ
ણેલું લુગડું.

દીવાસળી=દીવાકર-
વાને ખેપાસે ગંધ

કલગાડેલી લાકડી.

ખરીગયાપછી=સુકા
છકે કોહીને ટૂટી

પડયાપછી.

પાઠ ૮૭.

શિઆળ.

શિઆળવાં=કોહલાં
નેવું જાનવર.

ભુંગળાં=નળો.

વાદ=શેરડી ઉગાવ-
વાની જગ્યા.
ખાળ=ખખાલ, પો-
લાણ.
ખંડેર=ચુકા, ઉજડ
જગ્યા, ખંડિએર.
શાધવા=ખાળવા.
એકાંત =અલાહિદ્, મ-
એકલું.

પાઠ ૮૮.

લાભીઓ ભાગ ૧.
લાભીઓ= લાલચુ.
જમણવાર = વરો,
ન્યાત.
પડપૂછ = પૂછપરછ,
તજવીજ.
લાભ=ફાયદો, નફો.
વિઆયાં=જણ્યાં.

પાઠ ૮૯.

લોભીઓ ભાગ ૨.
ધૂતારા=ફોસલાવના
ર, દગલખાજ, પા-
ખંડી.
નાદાન= આણસમ-
જી, ખેવકુફ.
આદમી=માણસ.
નાત=જમાત.

પાઠ ૯૦.

ભીંડી.
વાણુ=ભીંડીનારેસા,
સણની દોરી.
પાટી=સુતરની વણે-
લી લાંખી ચીપ
ટકાઉ=ટેકેએવું, મ-
જ્યુત.
ભીંડી=શણના નેવી-
જાત.

પાઠ ૯૧.

ઉંટ.
ખુંધ=વાંસાની વચ-
માં ખાહાર નિક-
ળી આવેલો ઢે-
કો—ટેકરો.
રણુ=ખુલ્લું મેદાન,
રેતીનું મેદાન.
રેતાળ=રેતીવાળી.
ચરખી=શરીરમાં તે
લનેવી થીનેલી
ચીકણી વસ્તુહો-
યછે તે.
સંદેશો=સમાચાર,
ખબર. પત્ર.
પોષણુ=પાલણુ, સં-
રક્ષણ, ગુજરાન.
મુસાફરી=પ્રવાસ.
સાંઘણી=ઉંટની સ્ત્રી.

તરેહવાર=ઓર તરેહ
નું.
વાટે=રસ્તે, માર્ગે.

પાઠ ૯૨.

વનસ્પતિની શીશી
જણસો આપણાં-
આધામાં આવેછે.
ભાગ ૧.

વેલા=વેલ.
ખટાટા=અણખડાં.
તાંદલનો=એકજાત-
ની ભાજી.
સૂરણુ=એકજાતનો ફં-
દ.
કંદ=મુળ, જડ.
મેથી=એક જાતની ક
ડવીભાજી.
રતાળુ=એકજાતનો-
કંદ.
તળવું=તેલ કે ધીમાં-
સાંતળવું તે.
પોષ=એકજાતનો વે
લો થાયછે, એના-
પાંતરાનાં ભજી
આં થાયછે.
સકરીઆં=એકજાત
નો જરાગળ્યો ફં-
દ.
અળવી= એકજાત-

નો શાકનોછોડ.
ખાશીને=રાંધીને.

પાઠ ૯૩.

વનસ્પતિની શીશી
જણસો આપણા-
ખાદ્યામાં આવેછે.
ભાગ ૨.

સેકટો= } ઝૂં
અગથી- } આવાના
આ= } નાતથાણિના
કડો= }
ઝાડ.

લીલવા=લીલાં ખી-
યાં, મીચ.

કૂમળી=નાજીક.
રીંગણાં=વેગણાં.

પાઠ ૯૪.

વાહાણ.

પાર=નદીનો સામે
કીનારો.

માછી=ઢીમર, માછ-
લી પકડીને વે-
ચનાર.

સઢ=વાહાણમાં ગા-
ટી ચાદરો સીવી-
ને બાંધેછે તે.

ખારવા=ખલાસી,
ટુંડેલ.

મછવો=નાવ, નાહા-
ની હોડી.

હંકારવું = પાણીમાં
ચલાવવું.

સીધું=ખોરાક, (દા-
ખચોખા વીગરે.)

હલેસાં=ચાટવા.

સામાન=માલ, સા-
મગ્રી.

તોપ=જાડી પોહોળા
મોહોડાંનીખંધુક.

ભાગ્ય=મુશ્કેલાઈ.

ઠેકીને=હાડસેલાં મા-
રીને, ધક્કોમારીને

સમાર્થજય = માધ-
જય.

પાઠ ૯૫.

રોંછ—ભાગ ૧.

ખિઆમણી=બયં-
કર, વિકાળ.

મધમાખ્ય=મધ બ-
નાવનારીમાખી.

મધપૂડો=મધમાખ્ય-
તુ ધર.

ચટકા=દંખ.

પાઠ ૯૬.

રોંછ—ભાગ ૨.

ભચરડીને=કચરડીને

ભમતાં=ભટકટાં, ર-

ઝળતાં, રખડતાં.

ચાક=મહેનત.
પીડ=વાંસો.

પાઠ ૯૭.

હુલકી ધાતુ.—
ભાગ ૧.

મેળવણી = ભિગ,
મીચ.

કંસારા=ધાતુનાં વા-
સણુ ધડનાર.

કલધધડા=કલધનાં
વાસણુ ધડનાર.

ભિગ=મેળવણી, મી-
ચ.

ધડીને=બનાવીને.

કંઠણુ=મુશ્કેલ

પાઠ ૯૮.

હુલકી ધાતુ—
ભાગ ૨.

ગોળીઓ=સીસાની
લખોટીઓ.

છરા=ગોળીઓ પી-
સ્તોલને સારં.

કાતીસોટું=ચીનાઈ
સોટું.

પાઠ ૯૯.

રત—ભાગ ૧.

ગોસમ=અવસર.

કુંપળ=કુણ્ણો, અં-
કાર.

રત=રતુ.

માર=કુલ.

આંખાગાળો=કેરી-

નો રસ કહાડીને

ખાવાને સગા તેડી-

એછીએ તે.

તરખૂચ=એક જાતનું

ભુરા કોહોળાં ને-

વું ગળ્યું કું.

ટેટી=એક જાતનું કું.

કદલોલ=ચેનખાથ.

ટોકા=મધુરવાણી.

રાયણુ= એક જાતનું

કુંલ.

ખકારો=પરસેવો.

કુણ્ણો=સણ્ણો, પી-

લો.

પાઠ ૧૦૦.

રત—ભાગ ૨.

ધમધાર=વાદળનું અ

હડી આવવું.

વીજળી=વિદ્યુલતા

(આકાશમાં ચો-

માસામાં અજ-

વાળું થાયછે તે)

અમકારા=ઝમકારા.

કડાકા=ચડકા, ભ-

ડાકા, અવાજ.

ગજના=ગડગડાટ.

કાટકો=કડકો.

પૂર=ભરતી, રેલ.

હેલી=ઝડી.

વાવેછે=રોપેછે.

તર=તૂમ, ભરપૂર.

મણા=ખાકી.

કુકાળ= મોંઘવારી,

કાળ.

પાઠ ૧૦૧.

રત—ભાગ ૩.

કપાસિઆ=રના-

ખીયા.

હૂંકવાવું=તાહાડમર-

વું, ધૂજવું.

કાલાં=કપાસના સુ-

કાં ડીંડવાં.

ડગલી=ખેવડી અં-

ગરખી.

હીમ=હાર, તાહાડ,

કંડી.

તેજનો=મસાલો.

સગડી=દેવતાલેવા-

નું કાણા વાળું

કાદવનું વાસણું

કુંડાળું=ટોળું, ચક-

રડું.

તાપણી=તાપ.

મહામહા=વચ્ચુંજ.

પાઠ ૧૦૨.

હાથી.

ચૂડા=મોટી ચુડી.

દુશ્મન=વેરી, રીપુ,

અરી, શત્રુ.

સુંઠ=હાથીનું લાંબું-

લટકતું નાક.

રમકડાં=ખેલવણાં.

અટપટી = અધરી,

ગુચવણભરેલી

પાઠ ૧૦૩.

ધર—ધંટ.

છત=વધારો, ધણું.

ભઠ્ઠી=મોટો ચુલો.

ગોતર=શીંગ કેકણસ

ણામાંથી અના-

જ કાઢી લીધા તે

છી ભૂકા રહેછે પ

કસણવું=મસળવું.

લોંછે=લોચો, લુચો.

પણો=ઝાણી રેતી.

ચોકકું = લાકડાનો

ચોરસ સંચો.

અલગ=અધર.

ગુંદીગુંદીને=કેળવીને

ગાર=તરમ, હીલું.

થાપીરેવું=જડું લી-

પવું.

હારનાંદ=એક પછી

એક,

પાઠ ૧૦૪.

કોલ અને ભીત.
કોલ=છોને ચુનો મે
જવી તૈયાર કરે-
લો ગારો.
મરડીઆં=ધોળાકાં-
કરા.
છો=મરડીયા કાંકરા
ને પકાવ્યાથી ને
સફેદ પદાર્થ બ-
નેછે તે.
ધર=પડ.
વાગકરતી=એકપછી
એક.

પાઠ ૧૦૫.

છાપડું અને માળ.
ખલાસી = ખારવો,
ટંડલ.
વેહેવું=કરવતી વતે
ચીરવું
કામડાં = વાંસની
ચીપ.
કરાધ = લાકડાં વેહે-
રનાર.
માતીઆં = નેવને
ગોડવવાનું લા-
કડું.
સરડવું=ખાંધવું, સ-
હડવું, સીકડવું.

પકવાસા=લાકડાંની

ચીપ છાપરે કા-
મડાને બદલે જ-
હેછે તે.
વળી=સાગડી, ખા-
રોઈ.
ભારોદીઆં= મોભ
લગ = કુંભી, ટેકો,
જાડો સાકટો.
કડિઆં=ભીત વગર
ચણનાર.
મોભ=મારવટીઆં.
હાળ=ઢલાણ.
પીઠપાટીઆં= જાડા
સાકટા.

પાઠ ૧૦૬.

લોઢું.
ઓજાર=હથીઆર.
કહોડ = લુહાર ધડેછે
તે જગ્યા.
ગજવેલ=ખડું લોઢું,
પોલાદ.
ઝરણુ = જેના ઉપર
લુહારકે સોની ધા
ટ ધડેછે તે.
ધમણુ=દેવતા સજ-
ગાવવાનો ચામ-
ડાનો સાંચો.
ખરડવા=ચાપડા.

પાઠ ૧૦૭.

એ બકરાની વાત.
ભાગ ૧.
ઠેક=છેક, છેડા સુધી.
સાંસા=ચાખા, તંગી,
તાણ.
નિરાશ=આશાભંગ
ગમડવું=લોટવું.
સાંકડો=નાનો.
નીકાલ=આંત, છે-
ડો પરીણામ.
વસમો=અધરો, ક-
ઠણ, અડચન
વાળો.
અડોઅડ=થડો થડ,
પાસે પાસે.
લાગ=તક, દાવ.
માર્ગે=રસ્તો.
કદાપિ=કદાચીત.

પાઠ ૧૦૮.

એ બકરાની વાત.
ભાગ ૨.
તમાસો=મેજો, ખેલ.
ચતુગધ = ડાહાપણ,
હાંશીઆરી.
વખાણવું = તારીફ
કરવી.
વગજેથી=દુરથી.
રંગછે રંગછે=ધનછે
ધનછે.

હૃદ=મમત, જક.

પાઠ ૧૦૯.

૩.

જીડવા=ડીડવાં,

રેંટીઓ=રેંટ.

અરખા=રૂને કપાસી

આ જીદા પાડવા

નો રેંટીઓ.

ખાદી = દોટી, ઘાણું

જાડું કપડું.

સૂતરાઉ = સુતરનું બ-

નેલું.

મલમલ=ઝીંઝીં સૂત

રાઉ કપડું.

પોત=કુમાસ.

જગનાથી=ઊંચું સુ

તરાઉ કપડું,

માદરપાટ= } સુતરા

ખાસ્તો = } ઉકપડું

પાઠ ૧૧૦.

સૂરજ.

બિખ=કીરણ, આ-

કાર.

લાલાસ=રતાશ.

કરોડ = સો લાખ

(૧૦૦૦૦૦૦૦)

ગાઉ=કોશ.

સૂરજ=સુર્ય, ભાણ.

આયમેછે = અરત

પામેછે.

તેજ=પ્રકાશ.

પાઠ ૧૧૧.

ચંદ્રમાં.

અખાયો= વાકો કા

પો ( ))

દર્પણ = આરસી,

ચાટલું, ખાપ.

ગુનેમ=પંદરમી તથી.

અમાસ=૩૦ મી ત-

થી, મહિનાનો છે-

લ્લો દહાડો.

ચંદ્ર=ચાંદ, સોમ.

તેજ=પ્રકાશ.

પાઠ ૧૧૨.

કલાકઅને મિનિટ.

ધડીઆળ=વખત

નોવાનું યંત્ર.

મધરાત=અરધી રાત

કલાક = તાસ, ૬૦

મિનિટ.

અંગ્રેજી=વીનાઈતી,

ઈંગ્લિશ.

અવર=કલાક.

મિનિટ=પળ, ક્ષણ.

પાઠ ૧૧૩.

તારા.

આભલાં=વાદળાં.

ગ્રહ=ચંદ્ર, રવી વગે-

રે સૂરજની આ-

સ પાસ ફરનારા

તારા.

જલદ=ચાલાક.

અગાની=અણસમ-

જી, અણધડ.

શક્તિ=તોર, બળ.

સેંકડો=સો.

ગગન=આકાશ.

કાળ=ખીક, ધારતી

પાઠ ૧૧૪.

વરસાદ ભાગ ૧.

વરાળ=શેવાલ, ખાક.

વાદળાં= વરાળ રૂપે

ઉડી ગયલાં પા-

ણીના બનેલાં તે.

પાઠ ૧૧૫.

વરસાદ—ભાગ ૨.

મેહ=વરસાદ, મેઘ.

કૂપા=મેહરખાની.

ધોટેછે=લાયકછે, યો-

ગ્યછે.

પાઠ ૧૧૬.

સર્વ વ્યાપક ઈશ્વર

વિષે કવિતા.

આભાસ=યોડો ઉ-

જાસ.

ખાળવું=શોધવું.

અંતર=ભીતર, અં દર-	કૂડી=નહાડી, માઠી, ખરાબ.	ગળપણુ =ગળ્યો-મી ઠો સ્વાદ આવે તેવી વસ્તુ.
આકાશ=આસમાન	ઠાઠ=ઢોંગ, શીતુર.	અંબેલી=એક જાતનું ફલ.
આસ=ખેતરમાં હળ- વિગેરેથી પડેલા લીટા.	ઠાલો=અમથો, ફોગટ ભિદ=મૂર્ખ.	ખારાશ=વસ્તુમાં ને ખારા પાણું તે.
કણી=કંકડી, કરચ.	છળ=કપટ, દગો, ઠ- ગાધ.	સુગંધી=સારો વાસ.
વિશ્વપતિ =જગતનો રાજા, પરમેશ્વર.	છૂપાવવું=છાનું રા- ખવું.	સાધારણુ=હંમેશના ઉપયોગમાં આ- વતું.
આસપાસ=એમર.	પળી=સફેદ ઘોળા- વાળ, પળીઆ.	સોરમ=સુગંધ.
ઠાલું=ખાલી, અમથું	શિક્ષા=શીખામણ.	પુરૂષ=આદમી, મા- ણસ, જન.
ધાટ=વિચાર.	ભિદ=અંતર	મીચીને=ખંધકરીને.
જગકર્તા=દુનીઆ- નો બનાવનાર.	કળે=કળાથી, તદખી રે.	ગાંગડો=ગઢો
વ્યાપક=પ્રસારક, ફે- લાયલો.	ગળીનો=કાળા રંગ- નો, કલંકનો.	પારખી=ઓળખી.
—	—	—
ખાઠ ૧૧૭.	ખાઠ ૧૧૮.	ખાઠ ૧૧૯.
પરમેશ્વર સર્વે ઠેકા- ણે છે.	નામ વિષે-ભાગ-૧ મહોલા = શ્રીઓ, ફળીયાં.	રસ્તામાં રસળવું નહીં ભાગ ૧.
આસ=દમ, સાસ.	સાદ=અવાજ	વાણીતર=ચાકર, યુ માસ્તો, મહેતો.
નાડી=નાડ.	ગર્જના=મોટો ભય કર અવાજ.	ઉધરાણી = આપેલા નાણાની માંગણી.
મુડદું=લાસ, સખ.	—	પીતાંબર=ભારે અ- ખાટીયાં
વીંજણી=પંખો.	ખાઠ ૧૨૦.	જનન=ગામડે જન્મ- નો વરધોડો.
જીવ=પ્રાણુ, આત્મા.	નામ વિષે-ભાગ-૨ માંગરો=એક જાતનું ફલ.	નુકસાન=ખીગાડ. ગરીબ=પામર, ના- ચાર.

ખાઠ ૧૧૮.

છોકરાંને શીખા
મણ.

ભાવ=રૂચી, હોંસ

વેલા=આપદા, દુઃ-
ખ.
જુજ=હલકો, થોડો.
વાયદો=સજ્જર.

પાઠ ૧૨૨.

રસતામાં રસળવું
નહીં ભાગ ૨.
અખરખ=એક જા-
તનો પડવાજો પ
થર.
મદારી=ગાડી, ખેલ
કરનારો.
નિસર્યો=નિકલ્યો.
સોંધાં=સસ્તાં.
હર=દરેક.
મગન=ખુશી.
લેખું = ગણકારું,
માન્યું.
રમત=ખેલ, તમાશો.

પાઠ ૧૨૩.

રસતામાં રસળવું
નહીં ભાગ ૩.
ગ્રહસ્થ=સારો આ-
ખરદાર માણસ.
ભીડાભીડમાં=ખીચા
ખીચમાં.
વાસેલું=દીધેલું.
ઉદાસ=દલગીરી.

વીલે=ઝાંખે, ઉતરી
ગયલે.
રજા=છુટી, ખરતરશી.
કપકો=દોષ.

પાઠ ૧૨૪.

સાડું વાંચતાં શીખ
વાની રીત-ભાગ-૧
સ્વર=જેનો ઉચ્ચાર
પોતોની મેજે પુરો
થાયછે તે.
વ્યંજન=જેનો ઉચ્ચાર
ર કરતા સ્વરનીમ
દદ જોઈએછે તે.
તોતડા=ખોખડા.
જોડાક્ષર=એકેવધારે
વ્યંજન એકડા
થાયછેને તેમની
વચ્ચે કોઈ સ્વર
હોતો નથી તે.
અતડું=મેડોળ.
અક્ષર=હરફ.

પાઠ ૧૨૫.

સાડું વાંચતાં શીખ
વાની રીત-ભાગ-૨.
ભાન=શુદ્ધી
ટેરવું=જીભનો ખાહ
રનો છેડો.
અવાળૂ=દાંતની દા

હાડ સુજી આવ
વી તે.

સ્પષ્ટ=સાફ, ખુલ્લું.
વાક્ય=એક કે વધારે
શબ્દથી થયેલો
પુરા વેણનો અર્થ
અધુરો રહે નહી
તે.
ધ્યાન=ચિત્ત, મન,
લક્ષ.
અશુદ્ધ=ખરું નહીં
તેવું; ખાટું.
વાંક=ગુના, તકશીર-

પાઠ ૧૨૬.

સાડું વાંચતાં શીખ
વાની રીત-ભાગ ૩
કાળજી=રીકર, ચિંતા
ખાસ્તી.
મુચરકો=ગુનેગારીનો
દસ્તાવેજ.
કબુલત=ઠરાવ, કોલ,
ઈકરા.
ભિગદેછે=એકઠું કરે
છે.
અર્થ=માએનો, ખુ
લાસો.
નિશાનીઓ=ચિન્હો.
થોભીએ=અટકીએ.
ગુનેગાર=તકશીરવા
ન.

ચોખ્ખું=ખુલ્લી રી
તે.

પાઠ ૧૨૭.

સાડ વાંચતાં રીખ
વાનીરીત ભાગ-૪.

ઢબ=રીત, છટા.

પ્રત્યેક=દરેક.

પ્રથમથીજ = પેહેલે
થીજ.

મહાવરો=ટેવ.

નિયમ=ધારો.

પાઠ ૧૨૮.

બાળબોધ.

લિપિ=ભાષા, બોલી.

બાળબોધ=પ્રાક્ષણી.

અનુસ્વાર = મીડું,
ખીંડું.

ગુજરાતી=ગુજરાત-
ની બોલી.

સળંગ=સીધી.

નોડાક્ષર = નોડેલા
દસ્કતો.

ધર્મપુસ્તક=ધર્મની
ચોપડી.

મૂળાક્ષર=પેહેલા શરૂ

આતના ધોરણ-
ના દરજ્જો.

ધોરણ=રીત, રસ્તો.

પ્રાક્ષણી=પ્રાક્ષણની

બોલી=ભાષા.

પાઠ ૧૩૦.

મદદ=સાહાય, આ-
સરો.

વિશ્વાસ=ભરોસો.

હમારત=ખાંધણી.

વસમું=નઠારું.

પાઠ ૧૩૧.

મુશ્કેલ=અધરું, મ-

શીખત, કઠણ.

નોખવું=તોલવું.

પાઠ ૧૩૨.

ચતુર=ડાહ્યો, હેંશી-
આર.

ઝવેરી=ઝવેરાતનો વે
પારી.

ઝવેરખાનું=ઝવેરાત.

પાઠ ૧૩૩.

ધનવાન=દોલતવા
જો, પૈસાવાજો.

ફેલ=ઢોંગ.

ફોસલાવી=સમજ-
વી. પટાવી.

ફકીર=સાંધ.

ધુતારો=ફોસલાવનાર

પાઠ ૧૩૪.

ભાલ્યો=દોઢો.

પાંખાજો=પાંખવા-
જો.

ભોળું=નિઠકપટી.

ખળ=કપટી, કમ-
જાત.

ભલમનસાઈ=દાના
વપણું.

લક્ષણ=ગુણ, ટેવ.

પાઠ ૧૩૫.

આંકડા=આંકો, નં
બરો.

પુસ્તક=ચોપડી, ગ્રંથ

સૂચના.

નીચે લખેલી ચોપડીઓ મુળપ્રમાણ કાળકાદેવીના
રસ્તાપર રામવાડી પાસે મનોરદાસ રૂપજીની દુકાનેથી
અને મસજીદ ખંદરપર ગોકળદાસ તેજપાળ વિ-
દ્યાલયમાંથી વેચાતી મળશે.

કિંમત.

૩. આ. પૈ.

કોન્લજોમાંના દાખલાઓ કૂંચી સહિત, ...	૧	૦
ગુજરાતી ખીજ ચોપડીના અર્થ... ..	૩	૦
ગુજરાતી ત્રીજી ચોપડીના અર્થ... ..	૨	૬
ગુજરાતી ચોથી ચોપડીના અર્થ... ..	૪	૦
ગુજરાતી પાંચમી ચોપડીના અર્થ.....	૪	૬

